ΟΙ ΜΕΓΑΛΟΙ ΕΡΩΤΕΣ ΤΩΝ ΑΙΩΝΩΝ

ΠΕΤΡΑΡΧΗΣ ΚΑΙ ΛΑΟΥΡΑ

(Ἡ ἱστορία μιᾶς ἀθάνατης ἀγάπης)

Ὁ μνηστὴς τῆς θρυλικῆς Λάουρας, Φραντζέσκος Πετράρχης, γεννήθηκε στὸ 'Αρέτζο στὶς 20 'Ιουλίου 1304. Καταγόταν ἀπὸ τὴ Φλωρεντία, ἀλλ' ὁ πατέρας του εἶχε ὑξοριστεῖ στὸ 'Αρέτζο ἀπὸ τοὺς Γουέλφους, ἐπειδὴ ἀνῆρε στὴν ἀντίθετή τους μερίδα, τῶν Γκιμπελίνων.

Τὸ 1312, ὅταν ὁ μέλλων ποιητὴς ἦταν ἀκόμα ὀχτὼ χρόνων, ὁ πατέρας του ἐγκαταστάθηκε στὸ 'Αβινιὸν τῆς Γαλλίας, τὸ ὁποῖο ἦταν τότε ἕδρα τοῦ Πάπα. 'Ο νεαρὸς Φραντζέσκο παρακολούθησε τὰ πρῶτα μαθήματα στὸ Καρπαντάζ κι' ἔπειτα πῆγε καὶ σπούδασε στὸ περίφημο Πανεπιστήμιο τοῦ Μονπελλιέ, ἐπὶ τέσσερα χρόνια.

Κατόπιν ἐπῆγε στὸ Πανεπιστήμιο τῆς Βολωνίας, φημισμένο τότε γιὰ τὴ νομική του σχολή, ἐπειδὴ ὁ πατέρας του, ὁ ὁποῖος ἦταν ἄλλοτε συμβολαιογράφος τῆς Φλωρεντινῆς Δημοκρατίας, ὀνειροπολοῦσε καὶ γιὰ τὸν γιό του τὸ ἴδιο ἐπάγγελμα.

Τὸ 1325, ὕστερ' ἀπὸ τὸν θάνατο τῶν γονέων του, ὁ Φραντζέσκος γύρισε στὸ 'Αβινιόν. 'Ηταν τότε εἰκοσιενὸς ἐτῶν κι' ἐπειδὴ δὲν αἰσθανόταν καμμιὰ κλίσι πρὸς τὰ νομικά, ἀποφάσισε νὰ ἐγκαταλείψη τὶς σπουδές του καὶ ν' ἀφοσιωθῆ σὲ φιλολογικὲς μελέτες.

Τότε ὅμως, αὐτὸς ὁ ὁποῖος ἔπελλε νὰ γίνη ἀργότερα ἕνας ἀπὸ τοὺς μεγαλείτερους ἀνθρωπιστάς, ἔπεσε θῦμα τῆς ἀτανθρωπιάς τῶν ἄλλων. Οἱ κηδεμόνες του τοῦ ἔφαγαν τὴν περιουσία του!...

Κατεστραμμένος πειὰ ὁ Φραντζέσκος, ἀποφάσισε νὰ γίνη κληρικός. Ἔτσι τοὐλάχιστον θὰ ἐξασφάλιζε τὴ ζωή του. Κι' ἔγινε πραγματικὰ ἱερεὺς τὸ 1326. Ἐξακολουθοῦσε ὁπωσδήποτε νὰ μελετᾶ τὴ Λατινικὴ φιλολογία καὶ δὲν ἄργησε ν' ἀποκτήσῃ κάποια φήμη μὲ τὰ πρῶτα του ποιήματα ποὺ δημοσίευσε τὴν ἐποχὴ ἐκείνη.

'Η 10η 'Απριλίου τοῦ 1327, ἡμέρα τῆς Μεγάλης Παρασκευῆς, ὑπῆρξε μιὰ ἀλησμόνητη χρονολογία γιὰ τὸν Πετράρχη.

Τότε εἶδε γιὰ πρώτη φορὰ τὴ Λάουρα στὴν ἐκκλησια τῆς 'Αγίας Κλαίρης τοῦ 'Αβινιόν.

'Ο νεαρὸς ρασοφόρος, μόλις τὴν ἀντίκρυσε, ἔμεινε κυριολεκτικῶς θαμπωμένος! 'Η Λάουρα ἦταν μιὰ γοητευτικὴ νέα μὲ χρυσᾶ μαλλιὰ καὶ γαλανὰ μάτια. Τὴν ἡμέρα δὲ ποὺ τὴν πρωτόειδε ὁ Πετράρχης, φοροῦσε κατάλευκα κι' ἔμοιαζε περισσότερο μὲ ἄγγελο παρὰ μὲ γυναῖκα.

Ποιὰ ἦταν ὅμως ἡ Λάουρα κι' ἀπὸ ποιὰ οἰκογένεια καταγόταν;

Αὐτὸ τὸ ζήτημα, παρ' ὅλες τὶς ἔρευνες ποὺ ἔχουν γίνει ὥς σήμερα, δὲν κατωρθώθηκε νὰ διευκρινισθῆ. Ἄλλοι λένε ὅτι ἡ ἀγαπημένη τοῦ Πετράρχη ἦταν ἡ Λάουρα ντὲ Νόβ, ἡ ὁποία παντρεύτηκε τὸ 1325 τὸν Οὖγο ντὲ Σάντ, μὲ τὸν ὁποῖο καὶ ἀπέκτησε ὀχτὼ παιδιά. Ἄλλοι, πάλι, βεβαιώνουν ὅτι ἦταν ἡ κόρη τοῦ βαρώνου ντὲ Κοντολέ, κι' ἄλλοι ὅτι ἦταν ἡ Λάουρα ντ' 'Αντεμάρ.

Μερικοί, τέλος, ἀπὸ τοὺς βιογράφους τοῦ Πετράρχη ὑποστηρίζουν ὅτι ἦταν μιὰ ἁπλὴ βοσκοπούλα, ἡλικίας δώδεκα χρόνων, τὴν ὁποία συνάντησε ὁ ποιητὴς νὰ βόσκῃ τὰ πρόβατά της στὶς χλοισμένες ὄχθες τοῦ Σόργκ.

Εἶνε, βέβαια, πολὺ ρομαντικὴ ἡ ἔκδοσις αὐτή, ἔρχεται ὅμως σὲ ἀντίφασι μὲ μερικὲς λεπτομέρειες, σχετικὲς μὲ τὴ ζωὴ τῆς Λάουρας, ἡ ὁποῖες ἀναφέρονται στὰ τραγούδια ποὺ τῆς ἀφιέρωσε ὁ Πετράρχης.

Τὸ βέβαιο, πάντως, εἶνε ὅτι ἡ Λάουρα δὲν ἦταν φανταστικὸ πρόσωπο, ὅπως ἰσχυρίζονται μερικοί, ἀλλὰ πραγματικό. Στὸ Βωκλύζ μολιστα — τὴ γενέτειρα τῆς Λάουρας — ὁ ποιητὴς ἐφύτευσε πρὸς ἀνάμνησίν της πολυάριθμες δάφνες (Λάουρα Ἰταλιστὶ σημαίνει Δάφνη), ἀρκετὲς ἀπόγονοι τῶν ὁποίων σώζονται ὥς σήμερα.

* * *

'Ο ἔρως τοῦ ποιητοῦ πρὸς τὴ Λάουρα βάστηξε εἰκοσιένα ὁλόκληρα χρόνια — ἀπὸ τὸ 1327 ὥς τὸ 1348 — ὁπότε πέθανε ἡ πολυαγαπημένη του (6 'Απριλίου 1348). 'Αλλὰ καὶ μετὰ τὸν θάνατό της, ὁ Πετράρχης ἐξακολουθοῦσε νὰ τὴν ἀγαπᾶ ἄλλα εἰκοσιέξη χρόνια, δηλαδὴ μέχρι τοῦ δικοῦ του θανάτου. 'Ο ἔρως αὐτὸς ἐγέννησε τὰ περιπαθέστερα ποιήματα ἀγάπης, τὰ ὁποῖα θὰ παρασμείνουν ἀθάνατα στοὺς αἰῶνες.

'Ωστόσο, ἡ μοιραία αὐτὴ γυναῖκα, ἡ ὁποία γέμισε ἀπὸ ἔρωτα ὅλη τὴ ζωὴ τοῦ ποιητοῦ, δὲν τοῦ ἀπηύθυνε ποτὲ οὔτε μιὰ λέξι. Μὰ οὔτε κι' ὁ Πετράρχης τῆς μίλησε ποτέ. Περιοριζόταν μόνο νὰ τὴ βλέπῃ καὶ νὰ τὴ θαυμάζῃ ἀπὸ μακρυά. Γιὰ νὰ βρίσκεται ὁ ποιητὴς κοντά της, ἀγόρασε ἕνα ἀγροτικὸ σπιτάκι στὴν κοιλάδα τοῦ Βωκλύζ, ὅπου κατοικοῦσε κι' ἐκείνη. Τὸ σπίτι αὐτὸ ἦταν τριγυρισμένο ἀπὸ ἀπάτητους βράχους, στοὺς ὁποίους — ἄπως λέει ὁ ἴδιος — μονάχα τὰ πουλιὰ μποροῦσαν νὰ φτάσουν κι' ἀπάνω στοὺς ὁποίους ἀποτραβιόταν γιὰ νὰ ὀνειροπολήσῃ τὴν ἀγαπημένη του καὶ νὰ συνθέσῃ τοὺς στίχους του. 'Εκεῖ λοιπὸν πέρασε ὁ Πετράρχης τὴ ζωή του, μιὰ ζωὴ μαρτυρική, γιατὶ δὲν μπόρεσε ποτὲ νὰ ἱκανοποιήσῃ τὸν ἔρωτά του, ἔστω καὶ μ' ἕνα φίλημα. Στὸ σπίτι δὲ ἐκεῖνο συνέγραψε ὅλα τοὺ τὰ ἔργα, ποιητικά, ἱστορικά, γεωγραφικά, φιλολογικὰ καὶ φιλοσοφικά.

'Εντωμεταξὺ ὅμως, μὲ τὴ δημοσίευσι τῶν ἔργων του, εἶχε γίνει πανένδοξος. Ὅλοι σχεδὸν οἱ ἡγεμόνες τῆς Εὐρώπης τὸν προσκαλοῦσαν στὶς Αὐλές τους. Μὰ ὁ Πετράρχης προτιμοῦσε νὰ μένῃ στὴν ἄγρια ἐκείνη κοιλάδα, ἐργαζόμενος κι' ὀνειροπολῶντας τὰ γαλανὰ μάτια τῆς γειτόνισσάς του, στὴν ὁποία ποτὲ δὲν εἶχε τολμήσει νὰ μιλήσῃ!

Ἔβγαινε περίπατο στὴν ἐξοχή, ἀναστενάζοντας διαρκῶς καὶ μὲ τὴν ἀπελπισία μέσα στὴν καρδιά του. 'Η μόνη του εὐτυχία ἦταν νὰ θαυμάζῃ τὴ Λάουρα ἀπὸ μακρυά, ὁσάκις τὴν ἔβλεπε νὰ περπατάῃ στὴν ὄχθη τοῦ ποταμοῦ μὲ τὸ ἐλωφρό, τὸ κομψὸ καὶ λυγερὸ βάδισμά της.

«*Κύτταξε* — ἔγραφε — *τί ὑπέροχο εἶνε τὸ βάδισμά της κάτω ἀπὸ τὶς πυκνὲς φυλλωσιές. Τὰ τρυφερὰ χορταράκια, τὰ πολύχρωμα λουλουδάκια, φαίνονται σὰν νὰ τὴν ἱκετεύουν:* » — *Καταδέξου νὰ μᾶς πατήσης μὲ τὰ πόδια σου ἢ νὰ μᾶς ἀγγίξῃς τοὐλάχιστο!*». *Λάμπει ὁ ἀέρας ὅπου περνᾶ κι' ὁ οὐρανὸς φαίνεται χαρούμενος γιὰ τὴ γαλήνη ποὺ τοῦ χαρίζουν τὰ γαλανά της μάτια!*».

Κάθε φορὰ ποὺ περνοῦσε κοντά της ὁ Πετράρχης, τὴ χαιρετοῦσε δειλά, μὲ μιὰ ὑπόκλισι, χωρὶς νὰ προφέρῃ λέξι. Στὴν ἀρχὴ ἡ Λάουρα δὲν τὸν ἐπρόσεχε καθόλου. Μιὰ ἡμέρα ὅμως στάθηκε καὶ τοῦ ἀντιπόδωσε τὸν χαιρετισμό του. Τὸ γεγονὸς αὐτὸ ὁ Πετράρχης τὸ θεώρησε ὡς ὑπερτάτη εὐτυχία κι' ἡ ψυχή του γέμισε ἀπὸ χαρὰ κι' ὑπερηφάνεια. 'Από τὴν ἡμέρα δὲ αὐτή, περνοῦσε καὶ ξαναπερνοῦσε διαρκῶς ἀπὸ τὸ μέρος, στὸ ὁποῖο ἐκείνη κατεδέχτηκε νὰ τὸν ἀντιχαιρετήσῃ...

«*Ὅσες φορὲς πηγαίνω στὸν ὑπέροχο ἐκεῖνο τόπο, ποὺ ἀνταλλάξαμε τὸν πρῶτο χαιρετισμὸ* — γράφει — *ἀναζητῶ τὰ ἱερὰ ἴχνη ποὺ ἀφῆκαν τὰ ἁπαλά της ποδαράκια!...*».

Ὁ Πετράρχης.

Μὰ τὸ μαρτύριο τοῦ ἀνικανοποίητου αὐτοῦ ἔρωτος τὸν ἀφάνιζε καὶ θέλοντας νὰ λησμονήσῃ, ἀποφάσισε νὰ ταξειδέψῃ.

Σ' ἕνα ἀπὸ τὰ ταξείδια του αὐτά, ἀνακάλυψε στὴ Λιέγη δυὸ ἀγνώστους λόγους τοῦ Κικέρωνος, στὴ Βερόνα δὲ μιὰ μεγάλη συλλογὴ ἐπιστολῶν του. 'Αλλοῦ πάλι βρῆκε μιὰ σειρὰ ἐπιγραμμάτων τοῦ αὐτοκράτορος Αὐγούστου. Ὅλ' αὐτὰ τὰ ἔργα ἐφρόντισε νὰ τ' ἀντιγράψῃ, γιὰ νὰ τὰ σώσῃ ἀπὸ τὴ λήθη. Δυστυχῶς ὅμως, τόσο τὰ πρωτότυπα, ὅσο καὶ τὰ ἀντίγραφα τοῦ ποιητοῦ, χάθηκαν.

Τὸ 1341 ὁ Πετράρχης προσεκλήθη στὴ Ρώμη, γιὰ νὰ στεφανωθῆ ὡς ὁ μεγαλείτερος ποιητὴς τῆς Ἰταλίας. 'Η θριαμβευτικὴ αὐτὴ ἑορτή, ἡ ὁποία ἔγινε στὶς 8 'Απριλίου 1341, ἡμέρα τοῦ Πάσχα, ὑπῆρξε ἡ ἀποθέωσις τοῦ Πετράρχη. 'Ο ποιητής, ντυμένος μὲ μεγαλοπρεπῆ ἐνδυμασία, δῶρο τοῦ βασιλέως τῆς Νεαπόλεως, ἀνέβηκε στὸ Καπιτώλιο, ἀκολουθούμενος ἀπὸ ὀκτὼ νέους ἡλικίας δεκαπέντε χρόνων, ντυμένους μὲ πορφύρα, οἱ ὁποῖοι καθ' ὅλη τὴ διαδρομὴ ἀπήγγελλαν ποιήματά του.

Στὴν εἴσοδο τοῦ Καπιτωλίου τὸν περίμεναν ἡ διασημότερες προσωπικότητες τῆς Ρώμης, στεφανωμένες μὲ ἄνθη. 'Ο Πρόεδρος τῆς Γερουσίας ὑποκλίθηκε μπροστά του καὶ, ὑπὸ τὶς ἐπευφημίες τοῦ πλήθους, τὸν ἔστεψε μὲ στεφάνι δάφνης!

Ἔπειτα τὸν ὁδήγησαν θριαμβευτικὰ στὸ ναὸ τοῦ 'Αγίου Πέτρου, στὸ θόλο τοῦ ὁποίου ὁ ποιητὴς κρέμασε τὸν δάφνινο στέφανο, μὲ τὸν ὁποῖο εἶχε στεφανωθεῖ τὸ μέτωπό του.

* * *

'Ο Πετράρχης βρισκόταν στὴ Βερόνα ὅταν ἔμαθε τὸν θάνατο τῆς Λάουρας (6 'Απριλίου 1348). 'Η λύπη ποὺ δοκίμασε τότε ἦταν ἀπερίγραπτη. Ἐγκατέλειψε ὁριστικὰ πειὰ τὸ Βωκλύζ, ὅπου εἶχε ζήσει ἡ ἀγαπημένη του, καὶ πῆγε στὸ Μιλάνο, ἔπειτα στὴ Βενετία καὶ τελευταῖα στὴν Πάδουα, ὅπου ἔζησε γεμάτος δόξα, τιμὲς καὶ πλούτη.

Τὸ τελευταῖο του ἔργο, «Οἱ Θρίαμβοι», εἶνε μιὰ σειρὰ ποιημάτων, ἐμπνευσμένων πάντοτε ἀπὸ τὴ Λάουρα. Ἕνα ἄλλο ἔργο του, ε'Ο Θρίαμβος τοῦ Θανάτου», ἐμπνευσμένο ἐπίσης ἀπὸ τὴ Λάουρα, εἶνε πολὺ ἀλληγορικὸ καὶ συγκινητικό: 'Ο ποιητὴς φαντάζεται σ' αὐτὸ ὅτι μιὰ νύχτα ἡ ψυχὴ τῆς Λάουρας τοῦ παρουσιάζεται ξαφνικὰ καὶ τοῦ ἐξομολογεῖται γιατὶ δείχτηκε τόσο ἐπιφυλακτικὴ ἀπέναντί του σ' ὅλη της τὴ ζωή.

Ὅταν τελειώνει τὴν ἐξομολόγησί της αὐτή, ὁ Πετράρχης τῆς ἀπαντάει:

«*Προβλέπω πὼς καὶ ὅταν ἀκόμη κλείσουμε κι' οἱ δυὸ μας τὰ μάτια, οἱ μεταγενέστεροι θὰ ἐξακολουθοῦν νὰ θαυμάζουν μιὰ φωτιὰ ποὺ θὰ λάμπῃ αἰώνια πάνω ἀπὸ τοὺς τάφους μας!...*».